UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Periurium

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

Non eſt meum negotium: multum valeat οὐκ ἐς' ἐμὸν τὸ πρᾶγμα· πολλὰ χαιρέτω. *Diogen.*

Quoties negabimus nos laborare de re, quæ nihil ad nos pertineat.

Alienam metis meſſem. ἀλλότριον ἀμᾷς θέρος. *Ariſtoph.*

In hos, qui negotium non ſuum parum diligenter curant.

Innocuus alium aſpiciam, meum habentem malum. ἐξάντης βλέψω τὸ μὸν κακὸν ἄλλον ἔχοντα.

Hoc eſt, ex aliorum malis ipſe rebus meis conſulam. Feliciter ſapit, qui alieno periculo ſapit.

¶ FABVLA.

Ictus ab apibus.

Quem apes ſpoliantem aluearia confixerant aculeis ſuis, quærentem & gementem alius audiens: cum illo, inquit, hoc tibi habendum fuit. Imo vero, inquit iſte, hoc cum illo carendum potius.

Docet fabula, prudenter facere eos, qui ob non magnam voluptatem, magnum periculum adire, aut dolorem perferre nolint.

Vide ſupra, Diſcrimen, Fortitudo.

Periurium.

¶ DEFINITIO ET ETYMOL.

PEriurium, Græce ἐπιορκία, ας, ἡ, & ἐπίορκος, ου, ὁ, periurus dicitur. Eſt autem periurium falſa iuratio, *ſecundum Hoſtienſ.*

Periurium eſt mendacium iuramento firmatum, *ſecundum B. Thom. 4. diſt. 39. q. 4.*

Periurium venit à peiero, quod eſt iuramentum infringo, vnde peierator, peieratrix, peieratio, deducuntur. Peiero autem ex per & iuro componitur, ſicuti & coniuro, coniuratio & adiuratio. Deierare eſt ſancte & vehementer iurare, à quo deierator, deieratrix, & deieratio deſcendunt.

Periurium eſt, non quod quis ore linguaue protulit, ſed quod mente iurata concepit & animo. *Ariſt. 1. Rhet. cap. vlt.*

Item Cicero 3. *de Offic.* docet, cum iuſiurandum ſit religioſa affirmatio, Regulum non debuiſſe conditiones, pactionesque bellicas, & hoſtiles perturbare periurio.

Periurium, Hebr. *Alah*, ab eodem verbo *Alah*, deierauit, obſtrinxit ſe iuramento ad aliquid cum imprecatione mali, perditioni ſe obſtrinxit, deierando imprecatus eſt ſibi vel alii, vt pereat & in nihilum redigatur, ſi fefellerit. Ideo cognationem habet cum *Elil*, nihilum, & *Ialal*, vlulauit: rem enim annihilatam & perditam ſequitur vlulatus. Alludit quoque ad Dei nomen, *Eloha* nam deierationes diræ, imprecationes, & periuria cum horrenda nominis diuini profanatione fiunt vt plurimum. Hinc ὀλλύω, & ὄλλω, ὄλλυμι, pereo, perdo.

Periurium prohibetur, *Exodi* 20. 7 *Leu.* 19. 12. *Deut.* 5. 11 *Matth.* 5. *v.* 3. periurii & falſi crimen. *Exodi* 8. *v.* 8. 15. 28. *Leuit.* 5. 4. 1. *Sam.* 19. 6. 1. *Reg.* 8, 31. *Ier.* 7. 9. *Zach.* 5. 3. *Malach.* 3. 5. 1. *Macch.* 6. 62 & 7. *v.* 15. 18. & 11. 52. *v.* 17. 19. 2. *Macch.* 4. 34. & 12. 3. *Matth.* 26. 72. 1. *Tim.* 1. 10. periurii pœna, *Malach.* 3. 5.

¶ PATRVM SENTENTIÆ.

Ille qui hominem prouocat ad iurationem, & ſcit eum falſum iuraturum eſſe, vincit homicidam: quia homicida corpus occiſurus eſt, ille animam, imo duas animas, & eius animam quem iurare prouocauit, & ſuam. Scis verum eſſe quod dicis, & falſum quod ille dicit, & iurare compellis, ecce iurat, ecce peierat: tu quid inueniſti: imo & tu periiſti, qui de illius morte ſatiari voluiſti. *Auguſt. in decollatione Ioannis Baptiſtæ, & hab. 22. q. 5. Ille qui.*

Quacunq; arte verborum quis iuret, Deus tamen, qui conſcientiæ teſtis eſt, ita hoc accipit, ſicut ille, cui iuratur, intelligit. Dupliciter autem reus fit: quia & nomen Dei in vanum aſſumit & proximum dolo capit. *Iſidorus libro 2. Sententiarum, & hab. 22. q. 5. Quacunque.*

¶ POETARVM DICTA.

Chærillus in Perſeide.

Ὅρκον δ' οὔτ' ἄδικον χρεὼν ἔμμεναι, οὔτε δίκαιον,
Οὐκ ἀνδρὸς ὅρκοι πίστις, ἀλλ' ὅρκων ἀνήρ.
Iuſiurandum nec iniuſtum nec iuſtum vſurpandum eſt.
Iuramenta non fidem adferunt viro, ſed vir iuramentis.

Amphis.

Ὅστις γὰρ ὀμνύοντι μηδὲν πείθεται,
Αὐτὸς ἐπιορκεῖν ῥᾳδίως ἐπίσταται.
Quiſquis enim iuranti nihil credit,
Ille met facile peierare ſcit.

Antiphanes.

Δέσποιν', ὅταν τις ὀμνύοντος καταφρονῇ,
Ὧ μὴ σύνοιδε πρότερον ἐπιωρκηκότι,
Οὗτος καταφρονεῖν τῶν θεῶν ἐμοὶ αὐτῶν δοκεῖ,
Καὶ πρότερον ὀμόσας αὐτὸς ἐπιωρκηκέναι.
Hera, cum aliquis contemnit iurantem,
Cui antea nunquam commiſſi periurij non eſt conſcius,
Tum ille mihi Deos ipſos contemnere videtur,
Ac prius aliquando iurans ipſemet peieraſſe.

Sophocles in Hippodamia.

Ὅρκου δὲ προστεθέντος ἐπιμελεστέρα
Ψυχὴ κατέστη. δισσὰ γὰρ φυλάσσεται,
Φίλον τε μέμψιν, κεἰς θεοὺς ἁμαρτάνειν.
Appoſito iureiurando cautior & diligentior
Animus fit: à duobus enim ſibi tum cauet,
Et ne lædat amicos, & ne peccet in deos.

Alexis in Olynthiis.

Οὐ τοῖς γὰρ ὀμνύουσι τὸν φρονοῦντα δεῖ,
Τοῖς πράγμασι δ' αὐτοῖσι πιστεύειν ἀεί.
Sapientem non oportet iurantibus,
Sed ipſis rebus ſemper habere fidem.

Euripides.

Συγγνώμονας μοι τοὺς θεοὺς εἶναι δοκεῖ,
Ἐάν τις ὅρκοις θάνατον ἐκφυγεῖν θέλῃ,
Ἢ δεσμὸν, ἢ βίαια πολεμίων κακά.
Faciles mihi ad veniam dandam Dij videntur,
Si quis iurando mortem effugere cupiat,
Aut vincula, aut malam hoſtium violentiam.

Antiphanes.

Ὁ διδοὺς τὸν ὅρκον τῷ πονηρῷ μαίνεται,
Τοὐναντίον νῦν ποιοῦσιν οἱ θεοί.
Ἐὰν ἐπιορκήσῃ τις, αὐτὸς εὐθέως
Ὁ δοὺς τὸν ὅρκον, ἐγένετ' ἐμβρόντητος,
Οἴμοι δικαίως, ὅτι πεπίστευκέν τινι.
Qui iuramentum à malo viro poſtulat, inſanit,
Contrarium enim nunc Dij faciunt,
Nam ſi quis peierat, continuo
Ille qui poſtulauit iuramentum fit attonitus,
Merito nimirum, quia credidit improbo viro.

Diphilus.

Ὅρκος δ' ἑταίρας ταυτὸς, καὶ δημηγόρου.
Ἑκάτερος αὐτῶν ὀμνύει πρὸς ὃν λαλεῖ.
Idem eſt iuramentum meretricis, & populare captantis auram.
Vterq; enim iurat apud illum, qui cum loquitur.

Heſiodus in Theogonia.

Ὅρκον θ', ὃς δὴ πλεῖστον ἐπιχθονίους ἀνθρώπους
Πημαίνει, ὅτε κέν τις ἑκὼν ἐπίορκον ὀμόσσῃ.
Et iuſiurandum, quod quidem plurimum terreſtres homines
Lædit, ſi quis ipſorum ſponte peierauerit.

Euripides.

Οὔ γε ἀσύνετον
Τὸ θεῖον, ἀλλ' ἔχει συνιέναι τοὺς κακῶς
Παγέντας ὅρκους, καὶ κατηναγκασμένους.
Non enim intellectu caret
Numen, ſed poteſt intelligere quænam ſint male
Facta iuramenta & neceſſitate coacta.

Heſiodus.

Ὃς δέ κε μαρτυρίῃσιν ἑκὼν ἐπίορκον ὀμόσσας,
Ψεύσεται, ἐν δὲ δίκην βλάψας, νήκεστον ἀασθῇ,
Τοῦ δέ τ' ἀμαυροτέρη γενεὴ μετόπισθε λέλειπται.
Ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.
Qui teſtimonijs ſponte iuſiurandum iurans
Mentietur, in eoq; iuſtitiam lædens, immedicabiliter læſus eſt,
Huius obſcurior proles in futurum relinquetur.
Viri autem vere iurantis proles in futurum melior.

Menander.

Θεὸν ἐπιορκῶν μὴ δόκει λεληθέναι.
Deum peierans ne putes latere.

Ouid. epiſt. 19.

Vt valeant alia ferrum patiuntur & ignes,
Fert alijs triſtem ſuccus amarus opem.
Nil opus eſt iſtis, tantum periuria vita,
Teq; ſimul ſerua, meq; datamq; fidem.

Tibullus 1. 9.

Ah miſer, & ſi quis primo periuria celat,
Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.

Claud. in Curetium.

In prolem dilatarunt periuria patris,
Et pœnam merito filius ore luit, &c.
Et quas fallacis collegit lingua parentis,
Has eadem nati lingua refudit opes.

Iura.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Iuun.13.

...nt qui in fortuna iam caſibus omnia ponant,
Et nullo credant mundum rectore moueri,
Natura voluente vices & lucis, & anni,
Atq; ideo intrepidi quæcunq; altaria tangunt.

... ποιέονται ἐν ἀναγκαίῃσιν ἐόντες, οὐ τηρέουσιν. Οἱ φλαῦροι, ἐπὴν ...

...menta, quę iurant adacti neceſſitate, non ſeruant mali homi... ...quam periculum euaſerint. *Democritus.*

... τοῖς οἰκείοις βοηθεῖν, ἄχρι τοῦ μὴ ἐπιορκεῖν.

... amicis & familiaribus auxiliandum eſt, quatenus periu... ...admittitur.

... τοῖς ἀνθρώποις, τὸ εὐόρκους εἶναι αὐτοῖς παραινοῦσιν, ἐγὼ δὲ ... ἱστορίας ὀμνύναι ὅσιον ἀποφαίνομαι.

... homines adhortantur, vt in iurando probi ſint, & fideles: ... ne principio quidem facile iurare, religioſi viri officium ... *Euſebius.*

... ἐπακτὸν προσδέχου διὰ δύο προφάσεις, ἢ σαυτὸν αἰτίας αἰσχρᾶς ... φίλους ἐκ μεγάλων κινδύνων διασώζων. ἕνεκα δὲ χρημάτων μη... ...μόσῃς μηδ' ἂν εὐορκεῖν μέλλῃς, δόξεις γὰρ τοῖς μὲν ἐπιορκεῖν, ... φιλοχρημάτως ἔχειν.

...ramentum oblatum tibi duabus de cauſis iurato, vel vt te i... ...ſuſpicione liberes, vel vt amicos ex magnis periculis eri... ...niarum vero gratia, & ſi vero dicturus ſis, nullum Deum ... ſi minus, aliis periurus, aliis auarus videberis. *Iſocrates ...nicum.*

...vnumquemque, qui voluntatem peierandi habere videtur, ...erat verbis, etiam factum quod comitatur periurium ...ngat, ſiue per fortunam aliquam, ſiue quod noluerit ille, ...poſtulare: nihilo ſecius periurium eſſe animo, & non mi... ...um eſſe pœnam periuris præſcriptam quam ille qui ipſa ...rit. *Euſebius Ionicus.*

...e periurium aſtringitur, non ſoluitur. *Cic. lib. 3. Offic.*

... pœna diuina exitium, humana dedecus. *Idem libr. 2. de ...*

...t periuriorum vindices. *Iuſtin. hiſt. lib. 14.*

...miſſa periurio fraus in nepotes redundat. *Pauſan. lib. 2.*

...rium ad Dei contemptum refertur. *Niceph. Greg.*

...le eſt periurum hominem Deum latere. *Polyb. lib. 4.*

...iureiurando fallit hoſtem, hunc ſe metuere, Deum vero con... ...fatetur. *Plut. in Lyſandro.*

¶ Similitvdines.

...: Iurationi non aſſuefacias os tuum, & nominationi ſan... ...aſſueſcas. Sicut enim ſeruus qui ſcrutatur aſſidue à vibice ...tur: Sic iurans & nominans ſemper, non purgabitur à ... Vir multum iurans implebitur iniquitate, & non diſcedet ...ius flagellum. *Eccl. 23.*

...ſtomi: Qui facit conſuetudinem frequenter manu ſua ..., neceſſe eſt vt aliquando & iniuſtè percutiat: Sic qui facit ...dinem iurare in rebus idoneis, frequenter & in rebus ſu... ...etiam nolens, conſuetudine trahente, periurat. *In caput 5. ...*

... qui ignem portat, vnde conflatur incendium, alienus ... incendio? aut qui gladium porrigit, vnde homicidium ...titur, nonne eſt ſocius homicidii illius? Sic & qui occaſio ...rii præſtat, collega fit periurii eius. *ibid.*

...manti: Sicut ſeruus flagellatus aſſidue, à liuore non minui... ... omnis iurans & negotians, à peccato non purgabitur. *In 5. ... fol. 426.*

¶ Exempla Historica.

...cus Delphos ſe contulit ad oraculum petendum: vtrum iu... ...do pecuniam deprædaretur, ibi Pythia reſpondit his verſi...

Γλαῦκ' Ἐπικυδείδη, τὸ μὲν αὐτίκα κέρδιον, οὕτω
Ὅρκῳ νικῆσαι, καὶ χρήματα ληίσασθαι.
Ὄμνυ' ἐπεὶ θάνατός γε καὶ εὔορκον μένει ἄνδρα,
Ἀλλ' ὅρκου παῖς ἐστὶν ἀνώνυμος, οὐδ' ἔπι χεῖρες,
Οὐδὲ πόδες, κραιπνῶς δὲ μετέρχεται, εἰσόκε πᾶσαν
Συμμάρψας ὀλέσῃ γενεὴν καὶ οἶκον ἅπαντα,
Ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ κατόπισθεν ἀμείνων.

Glauce Epicydides equidem expedit ad breue tempus
Iurando ſupereſſe, interuertiſſeq; nummos.
Deiera, & Euorcum quoniam manet exitus idem.
At Horci natus ſine nomine qui manibus, qui
Nullis eſt pedibus, rapide aduenit vſque adeo, dum
Corripiens omnem perdet prolemq; domumq;.
...m ſobole Euorci melius, ſed poſtea agetur.

His auditis Glaucus veniam ſibi eorum quæ dixiſſet, vt daret, ...obſecrabat. Cui Pythia, inquit, idem pollere, tentare Deum ...re. Glaucus deinde, accitis Mileſiis hoſpitibus, pecunias red... ...ſed eius ſoboles & familia ex Sparta radicitus extritæ ſunt. Bo... ...eſt ergo nihil aliud de depoſito cogitare, quam vt repetenti ...eddatur.

Vide Tit. Adiuratio; Iuramentum.

Perſecutio.

¶ Definitio et Etymolog.

PErſecutio, perſecutionis, à verbo perſequor, id eſt, ad extremum vſque ſequor, παρακολουθέω, & quando inſectationem, vindictæ & excidii executionem denotat. Græci efferunt id verbo ἐπεξελθεῖν, ἐπεξιέναι. Hebræis *Radaph.* Sectatus eſt, inſequutus eſt, proſequutus eſt, inſectatus eſt, verbum eſt medium.

¶ Loci Biblici.

Perſecutiones ex Dei ignoratione, *Ioan.* 16. *v.* 3. à Satana excitantur, 8.44. *Apoc.* 2.9. & 12.13.17. perſecutionum vtilitas. *Act.* 8.4. & 11. *v.* 20. Perſecutionis magnæ exemplum in Eccleſia Ieroſolymitana, *Act.* 8.1. Perſecutiones internæ interdum ſunt: *Exemplum*, in Iſaac, *Gen.* 21.9. *Gal.* 4,29. Perſecutionis piorum *exempla*: Cain perſecutus eſt Abelem, *Gen.* 4.8. Tyranni Lothum in captiuitatem abductum, 14.12. Iſmael Iſaacum, 21.9. *Gal.* 4.29. Eſau Iacobum, *Geneſ.* 27. *v.* 41. 43. Ægyptii Iſraelitas, *Exodi* 14.8. *Deut.* 26.6. Saul Dauidem, 1. *Sam.* 23. *v.* 14.15.10, & 24, *v.* 1.2.3. &c. 25.1. & 26. *v.* 1.2. &c. Abſalom Dauidem, 2. *Sam.* 15.14. & 17.21. Iezabel Eliam, 1. *Reg.* 19. *v.* 1,2. &c. Achab Michæam, 22. *v.* 26.27. Aman Iudæos, *Eſth.* 1. *v.* 8.9.10. Sennacherib Tobiam, *Tob.* 1. *v.* 22.23. Perſecutionis piorum verbi diuini Miniſtrorum, & aliorum fidelium, *Ierem.* 37.15. & 38. *v.* 4.5.6. Tribus iuuenibus idolum erectum adorare detrectantibus, *Daniel.* 3. *v.* 16.17. &c. Daniele, *Dan.* 6.16. & 24.30. Iudæos quos Antiochus perſequitur, 1. *Mach.* 1, *v.* 32.33. & 6.31. 2. *Mach.* 5.16. &c.

Chriſto, quem multiplex excepit & vexauit perſecutio: *Primum* enim ſimul ac in lucem editur, fit exul, *Matth.* 2.14. *Deinde* Satan immediate eum adoritur, idque inſidiis, *Matth.* 4. *v.* 1.2. &c. *Tertio*, Sacerdotes ſummi atque infimi, Scribæ, Phariſæi eorum miniſtri, Seniores populi, ac reliqua turba, ſuperiorum exempla ſecuta, interitum Chriſto minantur, *Matth.* 12. *v.* 14. & *alibi paſſim. Quarto*, Herodes Galilææ Tetrarcha, & Baptiſtæ carnifex cum ſuis miniſtris tendit Chriſto inſidias, *Luc.* 13.31. *Quinto*, Iudas Iſcariotes, *Matth.* 26. *v.* 47. *Sexto*, Magiſtratus politicus ex vrbe Romana in Iudæam miſſus, *Matth.* 27. *v.* 1.2. &c, *Marc.* 15. *v.* 1.2. &c. *Luc.* 22. 66, & 23. *v.* 1. *Ioan.* 18. *v.* 28.29. &c. *Septimo*, Milites & turba, *vt hiſtoria paſſionis Chriſti abunde declarat.*

Herodes perſequitur & necat pueros bimulos, *Matth.* 2.16. Herodes Agrippa Ioannem Baptiſtam. 14. *v.* 10. Phariſæi Lazarum, 12. 10. Gubernatores politici & Eccleſiaſtici primitiuam & nouellam Apoſtolorum Eccleſiam, *Act.* 4.3. &c. 5. *v.* 18.19. &c. Synagogici falſi teſtes, & concilium Stephanum, 6. *v.* 12.13.14. & 7. *v.* 1.2. &c. Perſecutio in Ieroſolymitana Eccleſia, 8, Saulus perſequitur Chriſtianos, *ibid.* &c. Iudæi Paulum ad fidem Chriſti conuerſum, 9.23. Herodes Iacobum, 1.2. *v.* 12. Petrum, *v.* 3.4. Iudæi Paulum & Barnabam, 13.50. Philippenſis magiſtratus & totus populus, 16. *v.* 12.22. Demetrius Paulum, Gaium, Ariſtarchum, Alexandrum, *Act.* 19. *v.* 21. &c. Deniq; tota Actorum Apoſtolicorum hiſtoria plena eſt perſecutionis Pauli. Inter alios autem Pauli perſecutores non poſtremus fuit Nero, quē Leonem appellat, 2. *Tim.* 4.17. Alexander faber ærarius, cuius etiam meminit *v.* 14.

¶ Sententiæ Biblicæ.

Perſecutio toleranda patienter propter Deum.

Cauete autem ab hominibus. Tradent enim vos in conciliis, & in ſynagogis ſuis flagellabunt vos, & ad præſides & reges ducemini, in teſtimonium illis & gentibus. *Matth.* 10.

Sed ante hæc omnia iniicient vobis in manus ſuas. *Luc.* 21.

Et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum.

Sed quemadmodum tunc is, qui ſecundum carnem natus fuerat perſequebatur eum, qui ſecundum ſpiritum: ita & nunc. *Galat. cap.* 4.

Et omnes qui pie volunt viuere in Chriſto Ieſu, perſecutionem patientur. 2. *Tim.* 3.

Et nunc, ecce ego alligatus ſpiritu, vado in Hieruſalem. Sed nihil horum vereor, nec facio animam meam pretioſiorem, quam me, dummodo conſummem curſum meum, & miniſterium verbi, quod accepi à Domino Ieſu. *Act.* 10.

Nemo autem veſtrum patiatur, vt homicida, aut vt fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor: Si autem vt Chriſtianus, non erubeſcat, glorificet autem Deum in iſto nomine. 1. *epiſtol. Petri, capite quarto.*

Gaudentes propter meritum.

Beati, qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam: quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum. Beati eſtis, cum maledixerint vobis homines, & perſecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduerſum vos mentientes propter me. Gaudete & exultate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in cœlis. *Matth.* 5.

Sic enim